

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРОГРАМА І РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

(для студентів 6 курсу заочної форми навчання напряму підготовки 0708
«Екологія» спеціальності 7.070801 – «Екологія та охорона навколишнього
середовища»)

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність» (для студентів 6 курсу заочної форми навчання напряму підготовки 0708 «Екологія» спеціальності 7.070801 – «Екологія та охорона навколишнього середовища»). / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Т. А. Коляда; – Х.: ХНАМГ, 2011. – 30 с.

Укладач: Т. А. Коляда

Рецензент: канд. юрид. наук, доцент О. В. Харитонов

Рекомендовано кафедрою правового забезпечення господарської діяльності, протокол № 6 від 24 березня 2011 року.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
1.1. Мета, предмет і місце дисципліни.....	6
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	7
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	8
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни.....	8
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
2.1. Кваліфікаційні вимоги до студентів.....	10
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	11
2.3. Зміст навчальної дисципліни за змістовими модулями та темами.....	12
2.4. План лекційного курсу.....	14
2.5. Плани семінарських (практичних) занять.....	15
2.6. Індивідуальне навчальне завдання.....	17
2.7. Самостійна робота студентів.....	25
2.8. Контрольні запитання для самоперевірки.....	25
2.9. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	28
2.10. Рекомендована література.....	29

ВСТУП

В умовах побудови в Україні ринкової економіки та демократичної держави головною соціальною цінністю, як вказано в її Конституції, визнана людина, її життя та здоров'я, честь та гідність, законні права та інтереси. Забезпечення гідних людини умов життя, перш за все, пов'язано з економічними перетвореннями, які неможливі без впровадження нової техніки та технологій. Людина має право на творчість, користування досягненнями науки, культури й мистецтва. У зв'язку з цим інтелектуальна власність набуває особливого значення і як засіб самовираження, і як комерційна цінність.

Курс «Інтелектуальна власність» розрахований на поглиблене вивчення правових відносин у сфері інтелектуальної власності, опанування правового механізмом їх регулювання, отримання необхідних навиків кваліфікації результатів творчої діяльності, захисту майнових і особистих немайнових прав авторів та володільників як в Україні, так і за її межами.

Цьому сприяють лекції викладачів, робота на семінарських заняттях, індивідуальна робота зі студентом, вивчення наукових праць, нормативно-правових актів, написання рефератів та контрольних робіт. Методика вивчення цієї дисципліни передбачає співробітництво й взаєморозуміння між студентом і викладачем, розвиток у студентів аналітичного мислення, вміння співставляти фактичний і теоретичний матеріал, робити самостійні висновки, прогнози та рекомендації.

Заключним етапом вивчення предмета «Інтелектуальна власність» у повному обсязі є залік, мета якого полягає у перевірці знань та вмінь, набутих студентами.

Програма навчальної дисципліни складена на основі:

- СВО ХНАМГ Варіативна частина ОКХ спеціаліста напряму підготовки 0708 «Екологія» спеціальності 7.070801 – «Екологія та охорона навколишнього середовища» 2007 р.;

- СВО ХНАМГ Варіативна частина ОПП підготовки спеціаліста напряму підготовки 0708 «Екологія » спеціальності 7.070801 – «Екологія та охорона навколишнього середовища», 2007 р.;

- СВО ХНАМГ: Навчальний план підготовки спеціаліста напряму підготовки 0708 «Екологія » спеціальності 7.070801 – «Екологія та охорона навколишнього середовища», 2007 р.;

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальну дисципліну «Інтелектуальна власність» віднесено до групи вибіркових дисциплін напряму підготовки спеціаліста спеціальності 7.070801 – «Екологія та охорона навколишнього середовища» заочної форми навчання. Програму навчальної дисципліни розроблено у відповідності до вимог галузевого стандарту вищої освіти на базі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра. Враховано рекомендації положень Болонської декларації щодо кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

1.1 Мета, предмет та місце дисципліни

Мета вивчення: полягає у підготовці майбутніх фахівців для самостійного вирішення професійних завдань у сфері регулювання правовідносин, пов'язаних з інтелектуальною власністю.

Завдання вивчення: формування у студентів системи знань, а також отримання навичок та уявлень, необхідних для здійснення творчої діяльності та захисту своїх майнових та особистих немайнових прав як в Україні так і поза її межами.

Предмет вивчення у дисципліні: сукупність правовідносин щодо регулювання прав інтелектуальної власності, майнових та особистих немайнових прав авторів, підстави їх виникнення та здійснення.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
Правознавство Екологічне право та експертиза	Отриманні знання використовуються при виконанні дипломного проекту

1.2 Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1 **ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ**

1,5 / 54

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Поняття права інтелектуальної власності. Законодавство про інтелектуальну власність. Об'єкти права інтелектуальної власності.

Суб'єкти права інтелектуальної власності. Авторське та суміжні права: поняття, зміст та особливості.

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Законодавство про інтелектуальну власність.
3. Об'єкти права інтелектуальної власності.
4. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
5. Авторське право та суміжні права: поняття, зміст та особливості.

ЗМ 1.2. Патентне прав. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Договори у сфері інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.

1. Патентне право.
2. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.
3. Договори у сфері інтелектуальної власності.
4. Захист права інтелектуальної власності.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально- виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Репродуктивний рівень: Застосовувати знання у сфері виробничої або соціальної діяльності	Виробнича, Соціально-виробнича	Організаційна, управлінська
Алгоритмічний рівень: Здійснювати законодавче забезпечення планування, проводити аналіз документів галузі і конкретного підприємства щодо їх відповідності положенням норм права.	Виробнича, Соціально-виробнича	Організаційна, управлінська
Евристичний рівень: Враховувати правові засади при здійсненні діяльності у сфері туризму, приймати оптимальні економіко-правові рішення.	Виробнича, Соціально-виробнича	Організаційна, управлінська

1.4 Рекомендована основна навчальна література

1. Право інтелектуальної власності: Підручник /За ред. д.ю.н., проф. О.А.Підпригори і д.ю.н., проф. О.Д.Святоцького.-К.: Видавничий дім.-2006.-622 с.
2. Косак В.М., Якубовський І.Є. Право інтелектуальної власності: Підручник.-К.: «Істина».-2007.-206 с.
3. Ієвіня О.В., Мироненко В.П., Павловська Н.В., Пилипенко С.А. Право інтелектуальної власності: схеми та роз'яснення: Навч. посібник.-К.: КНТ, 2007.-264 с.
4. Законодавство України про інтелектуальну власність: Збірник нормативно-правових актів.-Харків.-2007.-248 с.

1.5 Анотація програми навчальної дисципліни

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

Мета вивчення: формування у майбутніх фахівців кола знань та вмінь для самостійного вирішення професійних завдань у сфері регулювання правовідносин, пов'язаних з інтелектуальною власністю

Предмет дисципліни: сукупність правовідносин щодо регулювання прав інтелектуальної власності, майнових та особистих немайнових прав авторів, підстави їх виникнення та здійснення.

Змістові модулі: поняття права інтелектуальної власності. Законодавство про інтелектуальну власність . Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Авторське та суміжні права: поняття, зміст та особливості. Патентне право. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Договори у сфері інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.

ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНАЯ СОБСТВЕННОСТЬ

Цель изучения: формирование у будущих специалистов круга знаний и умений для самостоятельного разрешения профессиональных заданий в сфере

регулирования правоотношений, связанных с интеллектуальной собственностью.

Предмет дисциплин: совокупность правоотношений в сфере интеллектуальной собственности, имущественных и личных неимущественных прав авторов, основания их возникновения и осуществления.

Модули содержания: понятие права интеллектуальной собственности. Законодательство об интеллектуальной собственности. Объекты права интеллектуальной собственности. Субъекты права интеллектуальной собственности. Авторские и смежные права: понятие, содержание и особенности. Патентное право. Договора в сфере интеллектуальной собственности. Защита права интеллектуальной собственности.

INTELLECTUAL PROPERTY

The studying purpose: consists in preparation of the future experts for the independent permission of professional tasks in sphere of regulation of the legal relations connected with intellectual property.

Subject of disciplines: set of legal relations concerning regulation of intellectual property rights, the property and personal non-property rights of authors, the bases of their occurrence and realisation.

Maintenance modules: concept of intellectual property right. The legislation on intellectual property. Intellectual property legal objects. Subjects of law of intellectual property. The copyright. The adjacent rights. Protection and protection of the author's and adjacent rights; the Patent right of Ukraine. Legal means of an individualization of participants of the civil circulation, the goods and services. Contracts in intellectual property sphere. Intellectual property right protection.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура робочої програми навчальної дисципліни
«Інтелектуальна власність» наведена в таблиці:

Характеристика дисципліни: підготовка бакалаврів	Напрямок, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних до ECTS -1,5 у тому числі: модуль-1; змістових модулів -2; самостійна робота – 46 годин.	Напрямок підготовки: 0708 «Екологія» Спеціальність 7.070801 – «Екологія та охорона навколишнього середовища» Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	Нормативна Рік підготовки: 6. Семестр: 11.
Кількість годин: усього -54 годин; за змістовими модулями: ЗМ 1.1. – 27 годин; ЗМ 1.2. – 27 годин.		Лекції: кількість годин -2. Практичні заняття: кількість годин – 6. Самостійна робота: кількість годин - 46.
		Вид контролю: залік.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних (лекційних та практичних) занять. Особливе значення в процесі вивчення і закріплення знань відіграє написання контрольної роботи та самостійна робота студентів.

Зазначені види занять розроблені у відповідності до положень Болонської декларації.

2.1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

«Інтелектуальна власність» є вибірковою навчальною дисципліною.

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни:

Вивченню дисципліни передують дисципліни «Правознавство», «Екологічне право та експертиза», які сприяють формуванню правової культури та вмінню користуватися нормативно-правовими актами.

В результаті вивчення дисципліни студенту необхідно

- знати:

- поняття інтелектуальної власності та систему права інтелектуальної власності;
- принципи та джерела авторського права;

- процедуру патентування об'єктів промислової власності;
 - нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності;
 - поняття та види захисту і охорони об'єктів інтелектуальної власності
- вміти:**
- використовувати джерела права інтелектуальної власності;
 - захищати своє авторське право та суміжні права;
 - розраховувати економічну вартість об'єктів інтелектуальної власності;
 - патентувати винаходи, корисні моделі та промислові зразки;
 - здійснювати захист своїх порушених прав.

Розподіл обсягу навчальної роботи студента заочної форми навчання

Спеціальність, спеціалізація (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит / годин	Семестр(и)	Години								Екзамен (семестр)	Залік (семестр)
			Аудиторні	У тому числі			Самостійна робота	У тому числі				
				Лекції	Практик., семінари	Лабораторні		Контр. роб.	КП/КР	РГР		
7.070801 ЕОНС	1,5/54	11	8	2	6	-	46	10	-	-	-	11

2.2. Тематичний план навчальної дисципліни

При вивченні дисципліни «Інтелектуальна власність» студент має ознайомитись з програмою дисципліни, з її структурою, змістом і змістом кожного змістового модуля, формами і методами навчання, з усіма видами і методами контролю знань, методикою їх оцінювання.

Тематичний план Навчальної дисципліни складається з одного модуля, який логічно пов'язує два змістових модуля, кожен з яких у свою чергу, об'єднує в собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, що логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом і взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється в таких формах: лекційні, практичні заняття, індивідуальна науково-дослідна робота в формі виконання контрольної роботи, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

2.3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Назва теми	Перелік питань
1	2
Модуль 1. Інтелектуальна власність	
<i>3.М.1.1.Поняття права інтелектуальної власності. Законодавство про інтелектуальну власність. Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Авторське та суміжні права: поняття, зміст та особливості.</i>	
Тема 1. Поняття права інтелектуальної власності.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інтелектуальна власність та її значення. 2. Місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку держави.
Тема 2. Законодавство про інтелектуальну власність.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика законодавства України про інтелектуальну власність. 2. Міжнародно-правова охорона права інтелектуальної власності.
Тема 3. Об'єкти права інтелектуальної власності.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Види класифікацій об'єктів права інтелектуальної власності. 2. Об'єкти авторського права і суміжних прав. 3. Інститут права інтелектуальної власності на результати науково-технічної творчості. 4. Права інтелектуальної власності на комерційні позначення.
Тема 4. Суб'єкти права інтелектуальної власності.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація суб'єктів права інтелектуальної власності. 2. Автори - творці об'єктів інтелектуальної власності. 3. Заявники, правонаступники як суб'єкти права інтелектуальної власності.
Тема 5. Авторське право та суміжні права: поняття, зміст та особливості.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, зміст, особливості авторського права. 2. Поняття, зміст, особливості суміжних прав.

1	2
ЗМ 1.2. Патентне прав. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Договори у сфері інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.	
Тема 6. Патентне право. Захист права інтелектуальної власності.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, зміст і особливості патентного права. 2. Патент та порядок його одержання. 3. Права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
Тема 7. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. 2. Право інтелектуальної власності на комерційне (фірмове) найменування. 3. Право інтелектуальної власності на торговельну марку (знак для товарів і послуг). 4. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення.
Тема 8. Договори у сфері інтелектуальної власності.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. 2. Ліцензія на використання об'єктів права інтелектуальної власності. 3. Ліцензійний договір. 4. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. 5. Договір про створення за замовленням і використанням об'єктів права інтелектуальної власності. 6. Договір комерційної концесії (франчайзингу).
Тема 9. Захист права інтелектуальної власності.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Державна система правової охорони інтелектуальної власності в Україні. 2. Поняття захисту прав інтелектуальної власності. 3. Дії, що визнаються порушеннями прав інтелектуальної власності. 4. Юрисдикційна форма захисту права інтелектуальної власності. 5. Неюрисдикційна форма захисту права інтелектуальної власності. 6. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності. 7. Кримінально-правовий захист права інтелектуальної власності. 8. Адміністративно-правовий захист права інтелектуальної власності.

**Розподіл часу за модулями і змістовими модулями
та форми навчальної роботи студента заочної форми навчання**

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	1,5/54	2	6	-	46
<i>ЗМ 1.1. Поняття права інтелектуальної власності. Законодавство про інтелектуальну власність. Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Авторське та суміжні права: поняття, зміст та особливості.</i>	0,75/27	1	3	-	23
<i>ЗМ 1.2. Патентне прав. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Договори у сфері інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.</i>	0,75/27	1	3	-	23

2.4. План лекційного курсу

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
	7.070801 ЕОНС
1	2
<i>ЗМ 1.1. Поняття права інтелектуальної власності. Законодавство про інтелектуальну власність. Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Авторське та суміжні права: поняття, зміст та особливості.</i>	1
1. Поняття права інтелектуальної власності.	1
2. Законодавство про інтелектуальну власність.	-
3. Об'єкти права інтелектуальної власності.	-
4. Суб'єкти права інтелектуальної власності.	-
5. Авторське право та суміжні права: поняття, зміст та особливості.	-
<i>ЗМ 1.2. Патентне право. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Договори у сфері інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.</i>	1

Продовження табл.

1	2
1. Патентне право.	-
2. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.	-
3. Договори у сфері інтелектуальної власності.	1
4. Захист права інтелектуальної власності.	-
РАЗОМ	2

2.5. Плани практичних (семінарських) занять

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
	7.070801 ЕОНС
ЗМ 1.1. <i>Поняття права інтелектуальної власності. Законодавство про інтелектуальну власність . Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Авторське та суміжні права: поняття, зміст та особливості.</i>	3
1. Поняття права інтелектуальної власності.	-
2. Законодавство про інтелектуальну власність.	-
3. Об'єкти права інтелектуальної власності.	1
4. Суб'єкти права інтелектуальної власності.	1
5. Авторське право та суміжні права: поняття, зміст та особливості.	1
ЗМ 1.2. <i>Патентне право. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Договори у сфері інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.</i>	3
1. Патентне право.	-
2. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.	-
3. Договори у сфері інтелектуальної власності.	3
4. Захист права інтелектуальної власності.	-
РАЗОМ	6

Плани практичних (семінарських) занять:

Тема 1. Об'єкти права інтелектуальної власності.

Запитання для розгляду на практичному (семінарському) занятті:

1. Поняття та ознаки об'єктів права інтелектуальної власності.
2. Сутність об'єктів права інтелектуальної власності.
3. Проблема визначення об'єктів права інтелектуальної власності.

4. Ознаки охороноспроможності об'єктів права інтелектуальної власності.
5. Відкриття як об'єкти права інтелектуальної власності, їх ознаки. Об'єкти відкриття. Права авторів відкриттів.
6. Порядок кваліфікації відкриттів. Об'єкти, що не визнаються відкриттями.
7. Диплом як охоронний документ на відкриття, його правове значення.
8. Винагорода авторам відкриттів та її виплата. Дискусія про віднесення відкриттів до об'єктів права інтелектуальної власності.
9. Винаходи й корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг. Місця походження товарів. Нові сорти рослин і породи тварин. Топографії інтегральних схем. «Ноу-хау».
10. Науково-технічна документація. Раціоналізаторські пропозиції. Нові об'єкти права інтелектуальної власності.
11. Результати науки як об'єкти права інтелектуальної власності. Правове регулювання науки.
12. Твори літератури й мистецтва як об'єкти права інтелектуальної власності. Об'єкти суміжних прав.

Тема 2. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

Запитання для розгляду на практичному (семінарському) занятті:

1. Автор як первинний суб'єкт права інтелектуальної власності, його визначення.
2. Співавторство та його види. Визначення авторства. Регулювання відносин між співавторами.
3. Права й обов'язки авторів. Охорона прав автора.
4. Володільці прав інтелектуальної власності та їх правове положення. Підстави набуття володільських прав. Охорона прав володільців.
5. Правове становище роботодавців як суб'єктів права інтелектуальної власності, особливості його визначення.
6. правонаступники прав інтелектуальної власності. Спадкоємство інтелектуальних прав. Межі правонаступництва у праві інтелектуальної власності.
7. Держава як володільець прав інтелектуальної власності. Підстави набуття державою прав інтелектуальної власності.
8. Правове положення Державного агентства з авторських та суміжних прав, Комітету із захисту прав інтелектуальної власності (Патентного відомства).
9. Правове положення патентознавців. Вимоги щодо патентних повірених. Атестація патентних повірених. Повноваження повірених у справах інтелектуальної власності. Функції патентного повіреного. Патентні повірені, які працюють у корпораціях. Асоціації патентних повірених. Підстави й порядок втрати атестації патентного повіреного.
10. Агенти з товарних знаків, їх правове положення. Права власників і уповноважених ним органів щодо результатів, створених за службовим завданням.
11. Вільні користувачі прав інтелектуальної власності. Суспільство як суб'єкт права інтелектуальної власності.

Тема 3. Договори у сфері інтелектуальної власності.

Запитання для розгляду на практичному (семінарському) занятті:

1. Договори щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності.
2. Загальна характеристика договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності.
3. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності: поняття та види.
4. Ліцензійний договір.
5. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
6. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
7. Поняття та правова природа договору комерційної концесії (франчайзингу).
8. Форма договору та його державна реєстрація.
9. Зміст договору комерційної концесії.
10. Права й обов'язки сторін.
11. Припинення договору комерційної концесії.

2.6. Індивідуальні завдання:

У межах дисципліни студент заочної форми навчання виконує підсумкову контрольну роботу. Мета контрольної роботи полягає в тому, щоб допомогти слухачам у вивченні курсу трудового права, а також в перевірці засвоєння ними певного матеріалу, вміння самостійно аналізувати конкретну ситуацію і правильно застосовувати діюче трудове законодавство.

Контрольна робота повинна бути виконана за одним із варіантів.

Остання цифра залікової книжки студента відповідає номеру варіанта, тобто:

1 - перший варіант; 2 - другий варіант; 3 - третій варіант; 0 - десятий варіант.

Заміна варіантів не допускається.

Студенти, насамперед, повинні ознайомитись із запропонованим матеріалом, враховуючи вказівки для самостійного вивчення курсу «Інтелектуальна власність».

Починаючи вирішувати задачу, треба передусім уважно вивчити відповідний матеріал в навчальній літературі, ознайомитися з відповідними

нормативними актами.

Рішення повинно являти собою розгорнуту і обґрунтовану відповідь на поставлені запитання, а також на запитання, що виникають а результаті логічного аналізу умов задачі. Вони повинні містити посилання на відповідні нормативні акти, їх назву, ким і коли прийняті, де надруковані. У разі необхідності у висновках повинні бути використані певні теоретичні положення.

Обсяг готової контрольної роботи повинен становити 18-24 аркушів. Орієнтовна кількість аркушів у завданнях: перше теоретичне питання 16 -18 аркушів, рішення задач 2-6 аркушів.

Список використаних джерел необхідно скласти у певному порядку: спочатку наводяться нормативно-правові акти, потім загальна й спеціальна література за алфавітом.

Обсяг часу на виконання контрольної роботи в годинах становить 10 годин.

2.6.1. Варіанти контрольних робіт.

Варіант № 1. Право інтелектуальної власності

План

1. Поняття власності. Сутність права інтелектуальної власності.
2. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності. Об'єкти, суб'єкти та підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності.
3. Зміст права інтелектуальної власності. Використання об'єкта права інтелектуальної власності.
4. Здійснення права інтелектуальної власності. Порушення права інтелектуальної власності.

Задача 1992 року видавництво «Обрій» опублікувало повість Зотова «Випадок у горах». В червні 1994 р. автору стали відомі факти використання його твору без згоди, а саме:

- 1) невеликий уривок з повісті був зачитаний в літературній програмі по обласному радіо;
- 2) повість додатково видана тиражем 800 примірників рельєфно-крапковим шрифтом для сліпих та іншим видавництвом;
- 3) за сюжетом повісті написана п'єса і відбулася вистава в Харківському театрі юного глядача;
- 4) уривок з повісті опублікований у одному із літературних журналів та

хрестоматії сучасної української літератури для школярів;

5) видавництво «Новий час» опублікувало повість у перекладі на російську мову і частину тиражу імпортувало до Росії;

б) один з інститутів виготовив 50 примірників твору для використання в навчальному процесі. При цьому в деяких місцях твір переривався коментарями стосовно літературних прийомів та образів, якими користувався автор.

Підготуйте письмові відповіді на поставлені питання і поясніть на цьому прикладі межі дії авторського права.

Варіант № 2. Система законодавства і державної правової охорони інтелектуальної власності в Україні

План

1. Поняття інтелектуальної власності.
 2. Становлення і розвиток законодавства України в сфері інтелектуальної власності.
 3. Система законодавства України з інтелектуальної власності.
 4. Становлення системи правової охорони інтелектуальної власності.
- Державна система правової охорони інтелектуальної власності.

Задача При виданні збірки гуморесок С. Руданського внаслідок помилки було змінено першу букву прізвища автора на букву «М», а також з різних прижиттєвих видань автора фактично створено нову збірку, чим, як вказали в позові потомки відомого гумориста та спілка письменників, було спотворено і саме авторство і порушено творчий задум автора.

Позивачі вимагали:

- вилучення з реалізації всіх примірників збірки;
- вилучення отриманої винагороди (комерційного доходу);
- компенсації завданої моральної шкоди;

Заперечуючи проти позову, укладачі збірки заявили, що авторське право уже припинило строк своєї дії, а помилка в прізвищі сталась не з їх вини, а з вини видавництва, якому подали правильний рукопис. Крім цього, весь тираж був проданий реалізаторам і частина його розійшлася.

Чи правомірні вимоги позивачів? Які відносини виникли в наведеному випадку? Що є предметом правовідносин? Яке рішення повинен прийняти суд? Письмово складіть проект рішення. Яке правове значення мають заперечення відповідача?

Варіант № 3. Авторське право і суміжні права: зміст, особливості

План

1. Авторське право, сфера його дії.
2. Сутність суміжних прав.
3. Засоби охорони та способи захисту авторських і суміжних прав.

Задача

Н. звернувся із позовом про визнання його співавтором роману К. «Напередодні», в якому вказав, що він разом із відповідачем спільно створив роман «Життя». К. без його згоди дав роману нову назву, змінив імена діючих персонажів, вніс окремі виправлення і видав його у видавництві під своїм іменем.

У позові він просив суд визнати його співавтором і стягнути з К. половину виплаченого йому видавництвом гонорару. При тому гонорар був виплачений частково у грошовій формі, а частково частиною тиражу.

На попередньому засіданні суду Н. пояснив, що хотів втілити свої спогади про прожите життя та події у яких він брав участь, у мемуари. Але практично здійснити свій намір не зміг. Він познайомився з літератором К. і на протязі двох років йому розказував епізоди з свого життя. На їх підставі К. й створив згаданий роман.

Суд встановив що Н. не мав готового рукопису, і вимагав літературної обробки. Не було в нього ні щоденників, ні записів, які могли б бути використані для створення роману. Не брав Н. участі в розробці плану і сюжетної лінії роману.

Яке рішення повинен винести суд?

Варіант № 4. Право промислової власності

План

1. Поняття права промислової власності. Винахід, корисна модель, промисловий зразок.

2. Право власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Подання заявки.

3. Патентування винаходу, промислового зразка. Порядок одержання патенту

Задача. Коваленко подав до Держпатенту України заявку (документи, необхідні для видачі патенту) з клопотанням про видачу патенту на винахід — будильник з досі невідомим сигнальним пристроєм для пробудження, сконструйованим у вигляді джерела запаху. Як запахів речовини винахідник пропонував використовувати нашатирний спирт і парфумерні речовини. Подібний сигнальний пристрій на думку винахідника дозволяє усунути несприятливий вплив дзвінка на психіку людей, забезпечує поступовість пробудження та можливість пробудження глухих людей. Після проведення Держпатентом експертизи заявки за формальними ознаками заявнику було надіслане повідомлення про можливість проведення експертизи по суті. Через 2 роки від дати подання заявки Коваленко подав до Держпатенту клопотання про проведення експертизи заявки на винахід по суті. За результатами цієї експертизи заявнику було надіслане рішення про відхилення заявки. В рішенні Держпатент посилався на те, що запропонований винахідником будильник з

сигнальним пристроєм у вигляді джерела запаху не створює позитивного ефекту, бо людина, що спить, погано реагує на запахи, вплив запаху неможливо припинити миттєво, через що він може викликати подразнення в інших присутніх. Через ці обставини, на думку експертів, будильник не знайде широкого попиту.

Заявник не погодився з рішенням Держпатенту та оскаржив його до Апеляційної ради у встановлений строк.

Що визнається винаходом і що є об'єктом винаходу. Визначить критерії патентоздатності винаходу. Яке рішення має бути прийнято по заявці та скарзі на рішення Держпатенту?

Варіант № 5. Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг

План

1. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.
2. Право інтелектуальної власності на торговельну марку.
3. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення походження товару.

Задача За дорученням директора машинобудівного заводу група конструкторів та художник-дизайнер розробили нову модель пральної машини та надіслали замовнику письмове повідомлення про створення винаходу та промислового зразка. До повідомлення було додано опис, креслення, фотографії та інші матеріали, які досить повно розкривали сутність розробки. Через півроку завод її освоїв і надіслав у продаж.

Враховуючи те, що замовник не подав заявки на отримання патентів, автори звернулись до адміністрації з проханням дати дозвіл на подання заявки від свого імені на винахід та промисловий зразок. У задоволенні прохання було відмовлено на тій підставі, що умовою трудового договору не передбачалось право на подання заявок, що створені при виконанні службових обов'язків. Тоді співавтори розробки на свій ризик звернулись до Держпатенту України із заявкою на видачу патенту, де вказали, що тільки інженери-конструктори є співавторами винаходу.

Проаналізуйте наведену ситуацію і підготуйте письмові відповіді на запитання: як вирішено законодавством питання про патентування розробок, що створені при виконанні службового завдання? в яких випадках розробки вважаються службовими? чи мав право замовник заборонити співавторам патентування розробок? що визнається промисловим зразком? яким чином дизайнер може захистити свої права?

Варіант № 6. Нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності

План

1. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття.

2. Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.
3. Право інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми.
4. Право інтелектуальної власності на селекційні досягнення.
5. Комерційна таємниця.

Задача Харківський механічний завод за договором передав товариству «Перспектива» комплект розробленої його спеціалістами конструкторської документації на виготовлення пристрою для визначення вмісту нітратів в овочах та фруктах. Згідно з умовами договору завод, окрім документації також зобов'язався поставити товариству спеціальне технологічне обладнання, підготувати його спеціалістів для освоєння розробки, передати досвід по налагодженню технологічного процесу. На підставі договору та податкового законодавства України бухгалтерія товариства у звітних документах зменшила оподатковуваний валовий прибуток, одержаний товариством за звітний період, на суму витрат на придбання «ноу-хау». Державна податкова інспекція району виявила це під час проведення перевірки і оштрафувала товариство, мотивуючи своє рішення тим, що відносини між сторонами були врегульовані не . договором «ноу-хау», а договором купівлі-продажу. Не погодившись зі штрафом, товариство подало у міську податкову адміністрацію скаргу. Проаналізуйте правове положення та аргументи спору і дайте відповідь на запитання: що визнається договором «ноу-хау», які його особливості та юридична природа? які спільні риси та відмінності договорів «ноу-хау» та купівлі-продажу?

Варіант № 7. Договори у сфері інтелектуальної власності

План

1. Ліцензія на використання об'єктів права інтелектуальної власності. Ліцензійний договір.
2. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
3. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
4. Договір комерційної концесії.

Задача Під час приватної поїздки в Румунію Кузьма привіз звідти мішок нового сорту пшениці і став його розводити у колективному сільськогосподарському підприємстві «Сеньків». Урожайність була набагато вище середньої по району. Спільно з агроуніверситетом були проведені випробування, і через 6 років подана заявка на отримання патенту на новий сорт пшениці.

Після проведення випробувань було видано патент на новий сорт пшениці, який вже був широко розповсюджений і вивозився в ряд країн.

Румунські вчені заявили позов про визнання патенту недійсним. У позові суд відмовив.

На цьому прикладі з'ясуйте ознаки патентоздатності нових сортів рослин та порядок їх патентування. Яке рішення повинен винести суд?

Варіант № 8. Захист прав інтелектуальної власності

План

1. Поняття захисту прав інтелектуальної власності.
2. Дії, що визнаються порушеннями прав інтелектуальної власності.
3. Юрисдикційна та неюрисдикційна форми захисту права інтелектуальної власності.
4. Цивільно-правовий, кримінально-правовий, адміністративно-правовий захист прав інтелектуальної власності.

Задача Податкова інспекція м. Євпаторія у червні 1999 р. порушила справу проти ТОВ «Ремпобуттехніка» про порушення законодавства про трансляцію програм мовлення через кабельну мережу колективного користування. У процесі провадження у справі було виявлено, що ТОВ спеціалізувалося на наданні послуг із колективного телебачення. Воно провело кабельну мережу, встановило спеціальну апаратуру, потужну антену і транслювало передачі інших телекомпаній, кінофільми та відеофільми, іншу відеопродукцію не маючи на те дозволів від виробників відеограм і телестудій.

Справа у квітні 2001 р. була передана до суду і в жовтні цього ж року розглянута Міським судом м. Євпаторія.

Потерпілі від дій ТОВ фізичні та юридичні особи цивільного позову не заявляли.

Які факти мають значення для правильної кваліфікації дій ТОВ?

Якими нормативними актами слід керуватися при веденні справи?

Яке рішення повинен винести суд?

Варіант № 9. Економіка та управління інтелектуальною власністю

План

1. Поняття економіки інтелектуальної власності.
2. Інтелектуальна власність в системі господарської діяльності.
3. Управління інтелектуальною власністю.
4. Маркетинг інтелектуальної власності.
5. Інтелектуальна власність як об'єкт оцінки.

Задача В територіальне відділення Антимонопольного комітету України надійшла заява від ТОВ «Айсберг» про неправомірне використання його фірмової назви приватним підприємством «Айсберг» (ПП «Айсберг»).

Як було встановлено, ТОВ «Айсберг» отримало свою назву в момент його державної реєстрації як суб'єкта підприємництва 30 грудня 1994 р. і

спеціалізується на роздрібній торгівлі продовольчими товарами дитячого асортименту.

ПП «Айсберг» зареєстроване як суб'єкт підприємництва 27 січня 1997 р. і спеціалізується на комісійній торгівлі непродовольчими товарами дитячого асортименту. Його власник до реєстрації був працівником ТОВ «Айсберг» і при реєстрації добре знав про існування однойменного підприємства та його спеціалізацію.

Як слід кваліфікувати дану ситуацію? Чи є порушення у діях власника ПП «Айсберг»? Яке і хто повинен винести рішення по даному випадку?

Складіть проект рішення.

Варіант № 10. Економічні аспекти комерціалізації інтелектуальної власності

План

1. Важливість інтелектуальної власності в сучасній економіці.
2. Форми комерціалізації інтелектуальної власності.
3. Оцінка вартості об'єктів права інтелектуальної власності.
4. Визначення ціни ліцензії.
5. Об'єкти права інтелектуальної власності – нематеріальні активи підприємств.

Задача 19 червня 1999 г. колишній голова ВАТ «Пивзавод Іванівський» Т. і начальник виробничої лабораторії М. через ЗАТ «Патентно-інноваційний центр» подали заявку на винахід — настойку солодку «Пикантна горобина на коньяку» і заявку на винахід «Слива на коньяку», що були розроблені головним технологом ЗАТ «Аромат» Ч. разом із К. і Т.

Вказані рецептури були розроблені в ЗАТ «Аромат» в 1997 г. і зареєстровані в Державному комітеті харчової промисловості України: «Пикантна горобина на коньяку» 3 грудня 1997 р., а «Слива на коньяку» 2 грудня 1997 р. Вони були виконані на основі замовлення ВАТ «Пивзавод Іванівський». Розробниками в матеріалах був вказаний «Пивзавод Іванівський», — відповідно до укладеного договору патентоволодільцем повинен бути замовник.

Колишній голова ВАТ «Пивзавод Іванівський» виступав представником замовника розробок і підписував технологічні карти та рецептури як посадова особа. Заступник директора ТОВ «Аспект» Т. здійснювала фінансування проведення робіт.

Яке рішення повинен винести суд в разі звернення з позовом?

2.7. Самостійна навчальна робота студента

Форми самостійної роботи (за змістовими модулями)	Години	Форма звіту
ЗМ 1.1. <i>Поняття права інтелектуальної власності. Законодавство про інтелектуальну власність. Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Авторське та суміжні права: поняття, зміст та особливості.</i>	23	
1.Огляд основної та додаткової літератури	10	Конспект
2.Написання контрольної роботи	5	Відповіді у зошиті для контрольної роботи
3.Підготовка до підсумкового тестування	2	Конспект
ЗМ 1.2. <i>Патентне право. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Договори у сфері інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.</i>	23	
1.Огляд основної та додаткової літератури	10	Конспект
2.Написання контрольної роботи	5	Відповіді у зошиті для контрольної роботи
3.Підготовка до підсумкового тестування	2	Конспект
РАЗОМ	46	

2.8 Контрольні запитання для самоперевірки:

1. Інтелектуальна власність та її становлення.
2. Теорії права інтелектуальної власності: привілеїв, пропріетарна, промислової власності, вічної промислової власності, рентна, договірна, деліктна, особова, виключних прав, виключних майнових прав.
3. Поняття права інтелектуальної власності.
4. Сутність права інтелектуальної власності.
5. Зміст права інтелектуальної власності.
6. Джерела правового регулювання права інтелектуальної власності, їх види.
7. Поняття законодавства про інтелектуальну власність, його система й спрямованість.
8. Дезінтеграційний підхід до регулювання права інтелектуальної власності, його сутність.
9. Види міжнародно-правових актів про інтелектуальну власність.

10. Конституція України як основне джерело регулювання права інтелектуальної власності.
11. Цивільний кодекс України як джерело регулювання права інтелектуальної власності. Проблеми удосконаленні механізму.
12. Чинне законодавство України про інтелектуальну власність.
13. Поняття та ознаки об'єктів права інтелектуальної власності.
14. Ознаки охороноспроможності об'єктів права інтелектуальної власності.
15. Відкриття як об'єкти права інтелектуальної власності, їх ознаки.
16. Об'єкти відкриття. Права авторів відкриттів. Порядок кваліфікації відкриттів.
17. Винаходи й корисні моделі як об'єкти промислової власності: поняття, об'єкти, види.
18. Промислові зразки як об'єкти промислової власності: поняття, об'єкти.
19. Знаки для товарів і послуг як об'єкти промислової власності.
20. правонаступники прав інтелектуальної власності. Спадкоємство інтелектуальних прав.
21. Держава як володілець прав інтелектуальної власності. Підстави набуття державою прав інтелектуальної власності.
22. Правове положення Державного агентства з авторських і суміжних прав, Комітету із захисту прав інтелектуальної власності (Патентного відомства).
23. Правове положення патентознавців. Вимоги щодо патентних повірених. Атестація патентних повірених. Повноваження повірених у справах інтелектуальної власності.
24. Асоціації патентних повірених. Підстави і порядок втрати атестації патентного повіреного.
25. Агенти з товарних знаків, їх правове положення.
26. Права власників і уповноважених ним органів щодо результатів, створених за службовим завданням.
27. Поняття авторського права, сфера його дії.
28. Об'єкти, що охороняються авторським правом.
29. Виникнення і здійснення авторського права.
30. Похідний твір, його правове значення.

31. Авторське право й право власності на носія авторських прав.
32. Особисті немайнові права автора.
33. Майнові права автора. Майнові права володільця.
34. Вільне використання твору.
35. Авторське право на аудіовізуальний твір.
36. Строки охорони авторських прав.
37. Перехід авторських прав. Передача (уступка) авторського права.
38. Авторські ліцензійні договори: поняття, характеристика та види. Сторони ліцензійного договору та, правове положення.
39. Поняття, зміст і порядок укладання авторських договорів.
40. Поняття і сутність суміжних прав. Види суміжних прав.
41. Охорона суміжних прав. Місце суміжних прав у системі права інтелектуальної власності.
42. Права виконавців, їх зміст.
43. Права виробників фонограм, їх зміст.
44. Права організацій мовлення.
45. Правила торгівлі екземплярами аудіовізуальних творів.
46. Поняття охорони і захисту прав, їх співвідношення.
47. Засоби охорони авторських і суміжних прав. Способи захисту авторських і суміжних прав.
48. Колективне управління авторськими й суміжними правами.
49. Поняття і визначення контрафактних порушень авторських та суміжних прав.
50. Поняття патентного права. Відмінність винахідницького права від патентного права.
51. Охоронні документи в патентному праві.
52. Поняття патенту, його види. Реквізити патенту. Строки дії патенту. Відміна патенту. Визнання патенту недійсним. Припинення дії патенту.
53. Свідоцтво на знаки для товарів і послуг. Посвідчення на раціоналізаторську пропозицію.

54. Патентні системи: заявочна, перевірочна, дослідницька, змішані.
55. Заявка на видачу охоронного документа, вимоги щодо неї.
56. Порядок подання заявки. Пріоритет заявки та його визначення. Колізії заявок і порядок розгляду спорів.
57. Формальна експертиза та її наслідки. Способи усунення недоліків заявок.
58. Експертиза за суттю. Порядок, підстави проведення експертизи за суттю. Права заявника при проведенні експертиз.
59. Поняття, ознаки й об'єкти винаходу. Види винаходів та їх правове значення.
60. Права й обов'язки винахідників службових винаходів.
61. Об'єкти, що визнаються винаходами.
62. Поняття і ознаки корисної моделі.
63. Порядок отримання патенту на винахід і корисну модель.
64. Заявка на отримання патенту, її зміст. Реквізити заявки.
65. Формула винаходу, її правове значення.
66. Тимчасова правова охорона, її значення і зміст.
67. Право першокористувача, його зміст.
68. Публікації при патентуванні. Реєстрація патенту.
69. Права, що виникають з патенту.
70. Визнання патенту недійсним. Припинення дії патенту. Примусове відчуження патентних прав.

2.9. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1. Тестування	20
Індивідуальні контрольні завдання	30
ЗМ 1.2. Тестування	20
Індивідуальні контрольні завдання	30
Підсумковий контроль з МОДУЛЕМ 1	
Залік за результатами поточного контролю або підсумковий контроль	
Усього за модулем 1	100%

2.10 Рекомендована література:

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. - 1996.-№ 30.-Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України// Відомості Верховної Ради України. - 2003.-№№40-44, Ст. 356.
3. Закон України «Про авторське право та суміжні права» від 23 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України .- 1994.-№ 13.-С. 64.
4. Закон України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі»// Відомості Верховної Ради України .-1994.-№ 7.-С. 32.
5. Закони України «Про охорону права на промислові зразки» // Відомості Верховної Ради України.-1994.-№ 7.-С. 34.
6. Закон України «Про охорону права на знаки для товарів та послуг»// Відомості Верховної Ради України.-1994.-№ 7.-С. 36.
7. Закон України «Про охорону нових сортів рослин» // Відомості Верховної Ради України.-1993.- № 20.-С. 149.
8. Закон України «Про захист прав на топографії інтегральних схем» //Відомості Верховної Ради України.-1995.- № 26.-272 с.

Список літератури:

1. Право інтелектуальної власності : Підручник /За ред. д.ю.н.,проф. О.А.Підпригори і д.ю.н., проф. О.Д.Святоцького.-К.: Видавничий дім.-2006.-622 с.
2. Косак В.М., Якубовський І.Є. Право інтелектуальної власності: Підручник.-К.: «Істина».-2007. - 206 с.
3. Ієвіня О.В., Мироненко В.П., Павловська Н.В., Пилипенко С.А. Право інтелектуальної власності: схеми та роз'яснення: Навч. посібник.-К.: КНТ, 2007. - 264 с.
4. Законодавство України про інтелектуальну власність: Збірник нормативно-правових актів.-Харків.-2007. - 248 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «**Інтелектуальна власність**» (для студентів 6 курсу заочної форми навчання напряму підготовки 0708 «Екологія» спеціальності 7.070801 – «Екологія та охорона навколишнього середовища»)

Укладач: **КОЛЯДА** Тетяна Анатоліївна

В авторській редакції

Комп'ютерна верстка: *І. О. Храпко*

План 2011, поз. 372 Р

Підп. до друку 01.06.2011 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. 1,7

Зам. № 7258

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4064 від 12.05.2011 р.